

ترجمه: دکتر سهیلا کریمیان
واحد علمی شرکت سهامی داروئی کشور

چه نامی برای دارو انتخاب کنیم؟

● یک نگرش بر این باور است که امروزه باید این تصور که داروها باید اسامی با معنائی داشته باشند را کنار گذاشت.

کینولونی بکار می‌روند. در نوشته‌های علمی و پزشکی معمولاً از اسامی ژنریک استفاده می‌شود. اسامی تجاری برای تشخیص و متمایز ساختن یک ترکیب خاص ساخت یک کارخانه و همین طور اهداف تجاری بکار برده می‌شوند. در تبلیغات دارویی حتی اگر به نام ژنریک دارو نیز اشاره شده باشد، نام تجاری آن با حروف درشتی به چاپ می‌رسد. زمانی که امتیاز انحصاری ساخت یک دارو (Patent) به پایان می‌رسد، هر کارخانه‌ای می‌تواند آن را تحت یک نام تجاری خاص خود ساخته و به بازار عرضه نماید. بطور مثال پروپرانولول به نام شیمیایی

1-3-(1-methyl-ethyl) amino]-3-(1-naphthalengloxy-2-propanol

برای اولین بار توسط شرکت سازنده آن (ICI) با نام تجاری ایندرال به بازار عرضه شد. اما در حال حاضر

داروها نیز مانند دیگر محصولات نامی دارند. گرچه داروها از یک نظر منحصر بفردند زیرا هر دارو سه نام مختلف دارد که عبارت از نام شیمیایی، نام ژنریک یا غیر اختصاصی و نام تجاری است. غالب داروها مولکول‌های بزرگ و پیچیده‌ای هستند که نام شیمیایی آنها چندین خط را اشغال می‌کند. در واقع نام شیمیایی تصویری واضح از مولکول را ارائه می‌نماید لذا در صورت نیاز یک شیمسیت ورزیده می‌تواند با استفاده از نام شیمیایی ساختمان مولکولی ماده را رسم کند. نام ژنریک یا غیر اختصاصی دارو بسیار کوتاهتر بوده و لذا یادگیری آن آسانتر می‌باشد. به هر داروی جدید تحت یک سری قوانین خاص بین‌المللی یک نام ژنریک داده می‌شود. بطور مثال پسوند 'Pril' تنها برای مهارکننده‌های آنزیم تبدیل‌کننده آنژیوتانسین (ACEIs) و پسوند 'Oxacin' برای آنتی بیوتیک‌های

(پس از اتمام زمان امتیاز انحصاری ساخت این دارو)، پروپرانولول با ۶۰ نام مختلف در بازار مصرف وجود دارد. امروزه به پزشکان توصیه می‌شود که در تجویز از اسامی ژنریک داروها استفاده نمایند زیرا رعایت این مسئله چندین مزیت عمده را در پی خواهد داشت.

در صورتی که پزشکی مایل باشد بیمارانش از یک داروی خاص تجاری استفاده کند، باید با ذکر نام تجاری دارو این مسئله را در نسخه قید نماید. علی‌رغم مباحثات تند موافقین و مخالفین استفاده از اسامی ژنریک به جای اسامی تجاری، کاربرد هر کدام از این اسامی مشکلات خاص خود را بدنبال خواهند داشت. گوش انسان برای تشخیص و تمایز ترکیبات هجائی مختلف از توانایی بالایی برخوردار است ولی

● هر دارویی دارای سه نام مختلف شیمیائی، ژنریک و تجارتي می‌باشد، که نام تجارتي برای متمایز کردن داروی کارخانه‌های مختلف است.

این توانایی نسبی بوده و نامحدود نیست. در عین حال انتخاب یک نام تجاری در واقع امری سلیقه‌ای است و بسیاری از شرکت‌های داروسازی مایلند از اسامی کوتاه استفاده کنند. آمار نشان می‌دهد که ۴۸ درصد اسامی تجاری سه سیلابی و یا حتی کمتر می‌باشند. این مسئله بدین معناست که امکان انتخاب اسامی جدید محدود بوده و احتمال بروز اشتباه بین اسامی تجاری اجتناب ناپذیر است. مطالعه‌ای که سال گذشته در نشریه BMJ به چاپ رسیده است نشان می‌دهد که بروز اشتباه بین داروهائی که اسامی آنها تلفظ مشابهی دارند، رو به افزایش است. شاهد مدعا موارد اشتباه پیش آمده بین داروهای زیر است: Diamox با Diabinese،

Stelazine با Selegiline و Losec با Lasix.

در این مورد می‌توان به بیماری اشاره نمود که به علت ابتلاء به گلوگرم می‌بایست از قرص ۲۵۰ میلی گرمی دیاموکس (استازولامید) استفاده می‌کرد ولی تا مدتی اشتبهاً قرص ۲۵۰ میلی گرمی دیابینز (کلرپروپامید) را مصرف نموده که این امر سبب کاهش مقدار قند خون بیمار و پیامدهای ناگوار ناشی از آن شده بود. بررسی دقیق‌تر مسئله مشخص نمود که چهار مورد مشابه دیگر نیز از تحویل اشتباه دیابینز بجای دیاموکس اتفاق افتاده است. در تمام این موارد نیز بیماران به گلوگرم مبتلا بوده‌اند. دید ضعیف این بیماران درک بروز تغییر در شکل و ظاهر داروی مصرفی‌شان را عملاً غیرممکن می‌ساخته است. مورد مشابه دیگری برای خانم ۷۷ ساله‌ای اتفاق افتاده است که بجای استازولامید اشتبهاً استوهگزامید مصرف و به کاهش قند خون دچار شده بود. اشتباه مذکور باعث مرگ این بیمار گردید. در پایان سال ۱۹۹۰ بیمارستانی در کالیفرنیا گزارش کرد که دو بیمار مبتلا به پارکینسون توسط دو داروخانه مجزا به جای سلزیلین (وقفه دهنده مونو آمین اکسیداز؛ Selegiline) اشتبهاً استلازین (یکی از اسامی تجاری تری فلوپرازین Stelazine) دریافت و مصرف نموده بودند. البته در این مورد افزایش سفتی عضلات و تغییرات دماغی ناشی از عدم مصرف داروی اصلی سبب گردید که بیماران خود سریعاً به اشتباه پیش آمده در داروی دریافتی پی ببرند. در زمان بروز اتفاق فوق سلزیلین دارویی بود که جدیداً برای درمان پارکینسون عرضه شده بود. لذا بسیاری از پزشکان و داروسازان با این دارو آشنا نبودند. پس از بروز اشتباه فوق پیشنهاد شد که بهتر است پزشکان نسخ خود را تایپ کرده و حتماً از اسامی تجاری این دو دارو استفاده کنند. اُمی پرازول (وقفه دهنده ترشح اسید معده؛ Omeprazole) در

اوایل سال ۱۹۹۰ تحت نام تجاری Losec وارد بازار مصرف شد ولی تا ژوئن همان سال پزشکان مرکز پزشکی بیمارستان کرنل نیویورک به دو مورد تحویل اشتباه Lasix (فوروزماید) بجای داروی فوق برخوردارند. در این مورد همانند بودن مقدار مصرف این دو دارو علاوه بر تشابه اسمی آنها مزید بر علت گردیده بود. در ماه می سال ۱۹۹۱ پزشکان بلژیکی مورد دیگری از بروز اشتباه بین اسامی داروها را گزارش کردند. در این مورد ابتلاء یک بیمار ۵۹ ساله با سابقه دیابت، زیادی فشار خون و زخم گوارشی به پیلونفریت مسجل گردیده و به عنوان بخشی از درمان برای وی داروی Losec تجویز می‌شود. پس از مدتی به علت بروز علائم کمی پتاسیم خون بستری و میزان پتاسیم

● خانم ۷۷ ساله‌ای که بجای استازولامید، اشتباهاً استوهگرامید مصرف نمود و به کاهش شدید قند خون دچار گردید، سرانجام از این بیماری مرد.

وی تصحیح می‌گردد اما پتاسیم خون بیمار مجدداً کاهش یافته و پس از مدتی به علت ایست قلبی فوت می‌کند. بررسی وضعیت بیمار روشن ساخت که وی اشتباهاً بجای Losec داروی Lasix را دریافت و مصرف کرده است. برای اجتناب از بروز موارد مشابه کارخانه سازنده Losec نام این دارو را به Prilosec تغییر داد. بدون شک اسامی مشابه مشکلی را ایجاد کرده‌اند اما آیا می‌توان بر این مسئله فائق آمد. انتخاب یک نام تجاری روندی طولانی و پرهزینه است که نیازمند دانش فنی و مهارت بسیاری است. در این مورد تلاش بسیاری بعمل می‌آید تا از شباهت نام جدید با اسامی ژنریک و تجاری موجود ممانعت بعمل آید.

این مطالعات شامل زمینه‌های فرهنگی و زبان شناسی نیز می‌گردند. انتخاب نامی که در سطح بین‌المللی پذیرفته شود به مفهوم موفقیت‌های تجاری آتی برای کارخانه سازنده آن خواهد بود. مقامات ناظر بر امور دارو امروز از ایده "یک دارو، یک نام تجاری" حمایت می‌کنند. اسامی داروها را بشر بر می‌گزینند و چون تعداد ترکیبات هجائی موجود محدود است لذا احتمال بروز اشتباه در هر زمان و در همه جا وجود دارد. حتی اگر هویت داروها را نیز مانند ماشین‌ها با ترکیبی از ارقام و حروف مشخص کنیم باز هم احتمال بروز اشتباه وجود داشته و یا حتی ممکن است افزایش یابد.

Interbrand یکی از بزرگترین صاحب نظران در زمینه انتخاب اسامی تجاری برای داروهاست. این شرکت برای فرآورده‌های بیش از ۴۰ کارخانه داروسازی اسم انتخاب می‌کند. به اعتقاد مسئولین شرکت Interbrand امروز باید این تصور که داروها باید اسامی با معنایی داشته باشند را کنار گذاشت. شرکت مذکور اخیراً یک داروی ضد افسردگی را 'Dialog' نامیده است. دلیل انتخاب چنین اسمی را در این می‌دانند که بیماران شدیداً افسرده انزوای طلب و گوشه گیر ولی در صورت درمان به راحتی با دیگران ارتباط برقرار می‌کنند. مطالعات بازاریابی بر روی این اسم نشان می‌دهد که نام 'Dialog' براحتی توسط جامعه پزشکی پذیرفته خواهد شد.

این روش نام گذاری را می‌توان به سهولت به دیگر داروها نیز تعمیم داده و بهر ترتیب باید جداً بکوشیم تا از تداخل اسامی دارویی جلوگیری نمائیم.

مأخذ:

David B Jack; Combatting the problem of confusing drugs names: ScripMagazine (5), 6-7 June 1992.